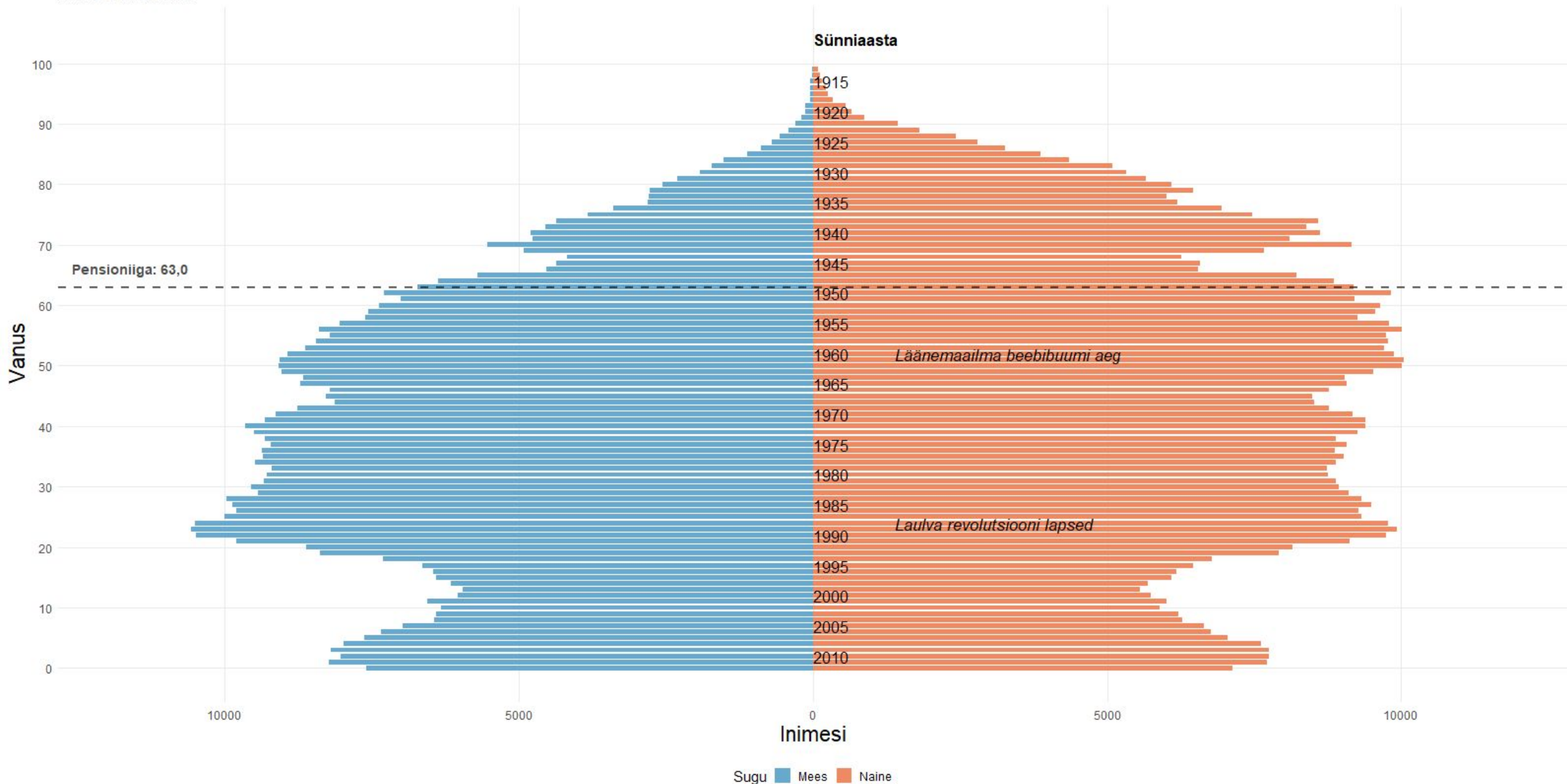

Eesti rahvastik: 2012

Allikas: Statistikaamet

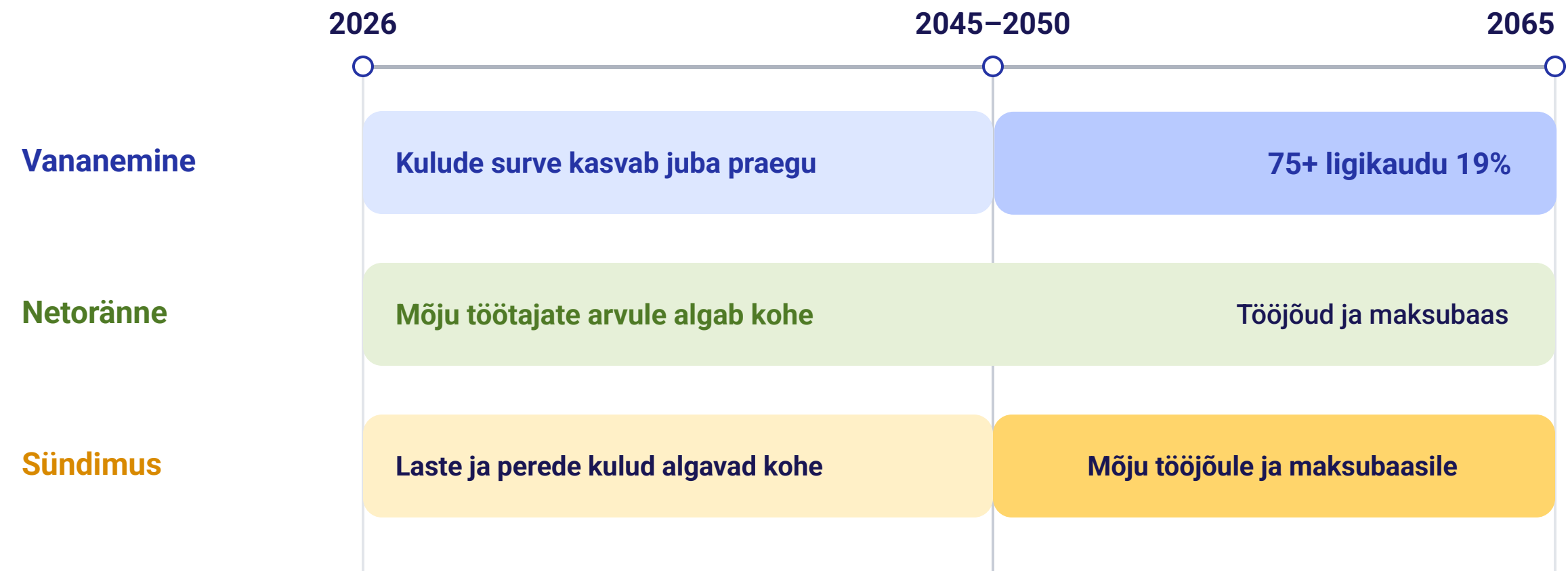

SOTSIAALSÜSTEEMI JÄTKUSUUTLIKKUS

The background of the slide features a warm, blurred image of a wooden floor. Overlaid on this are white paper cutouts of a family: a man, a woman, and a small child, all holding hands in a line. The cutouts are positioned behind the main title text.

Magnus Piirits
Sotsiaalministeerium ja Tallinna Ülikool

Demograafiliste muutuste mõju avaldub eri ajal

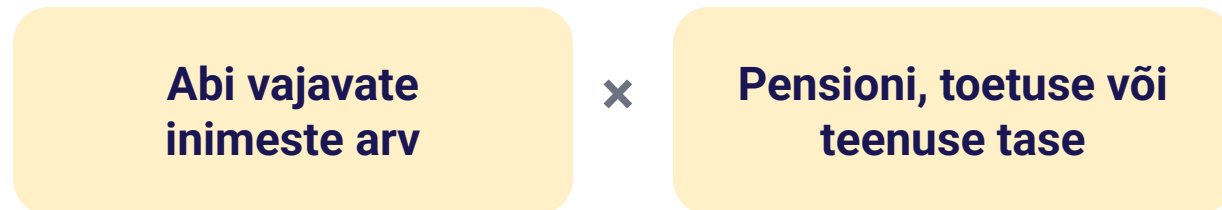
Vananeimine ja ränne mõjutavad rahastamist kohe. Sündimus mõjutab kulusid kohe, tööjõudu ühe põlvkonna pärast.

Jätkusuutlikkus tähendab rahalist tasakaalu ja piisavat kaitset

SÜSTEEMI TULUD

SÜSTEEMI KULUD

Jätkusuutlikkus

Rahaline tasakaal

Kas tulud katavad pensionid, toetused ja teenused ilma püsivalt kasvava puudujäägita?

Piisavus ja kättesaadavus

Sotsiaal- ja tervisevaldkonna rahastus sõltub suuresti töötamisest

2025. aasta riigieelarvest

7,9 mld €

43%

riigieelarvest

Pensionid (3,3 mld), tervis (2,5),
tööturg (1), pered (1) ja
hoolekanne (0,3)

100 euro rahastuse jaotus

Töötuskindlustusmaks

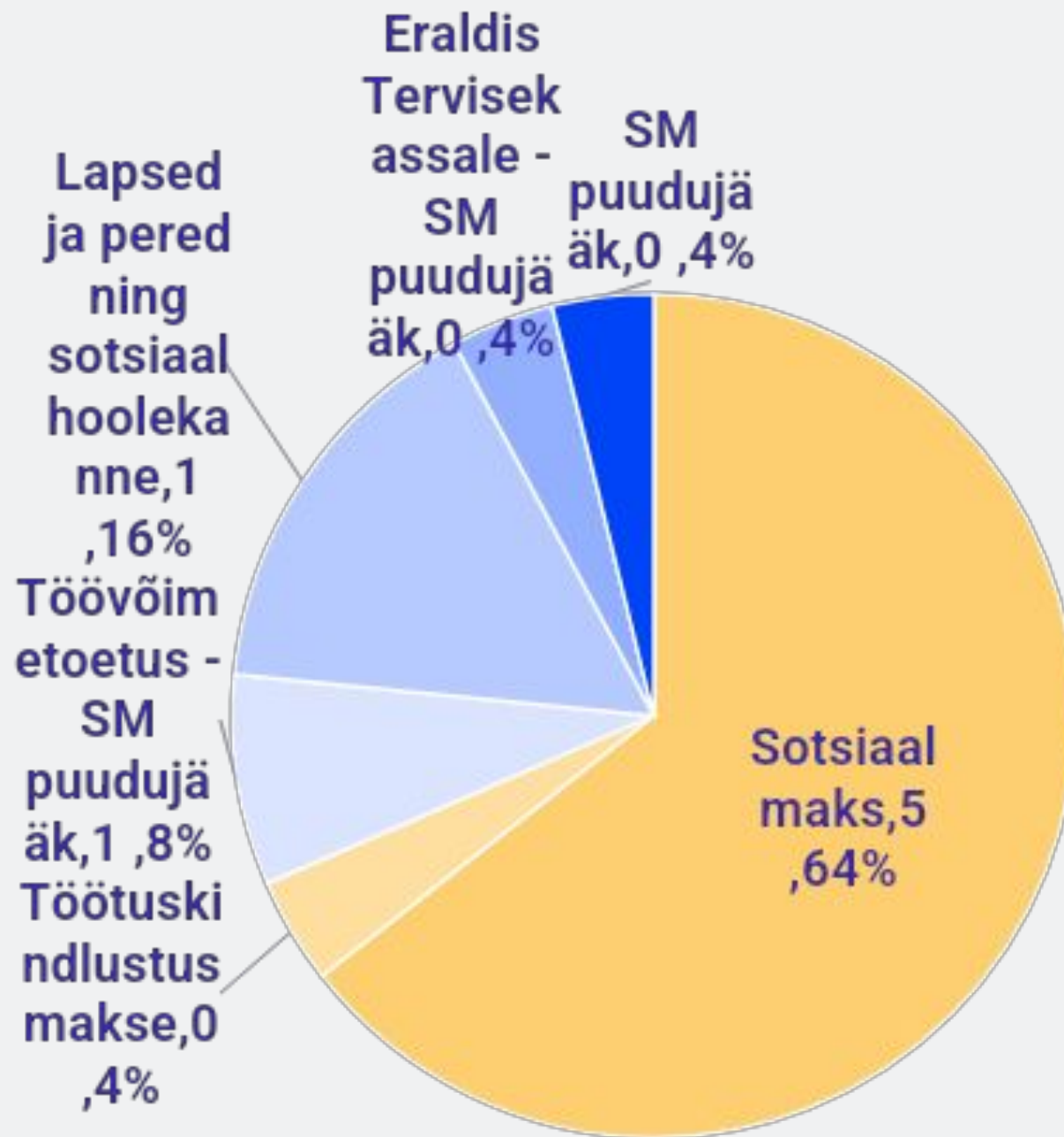
68%

tuleb sihtotstarbelisest tööjõumaksust ja -maksest

Üldised riigieelarve tulud rahastavad peresid ja hoolekannet ning katavad juba töövõimetoetuse ja osa tervishoiukuludest.

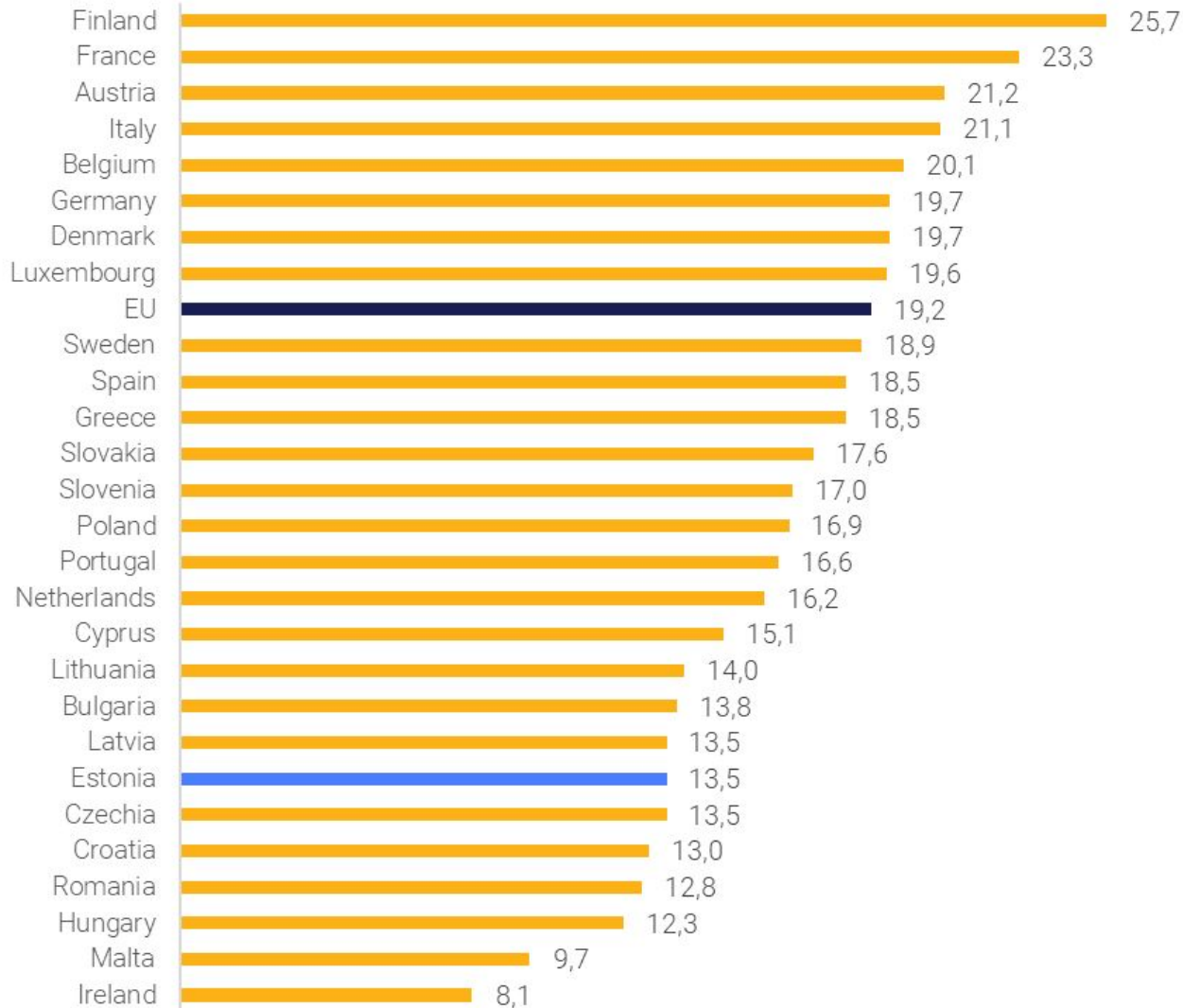
Sotsiaalmaksu roll väheneb, riigieelarve koormus kasvab.

**Sinised sektorid on riigieelarvest rahastatud.*

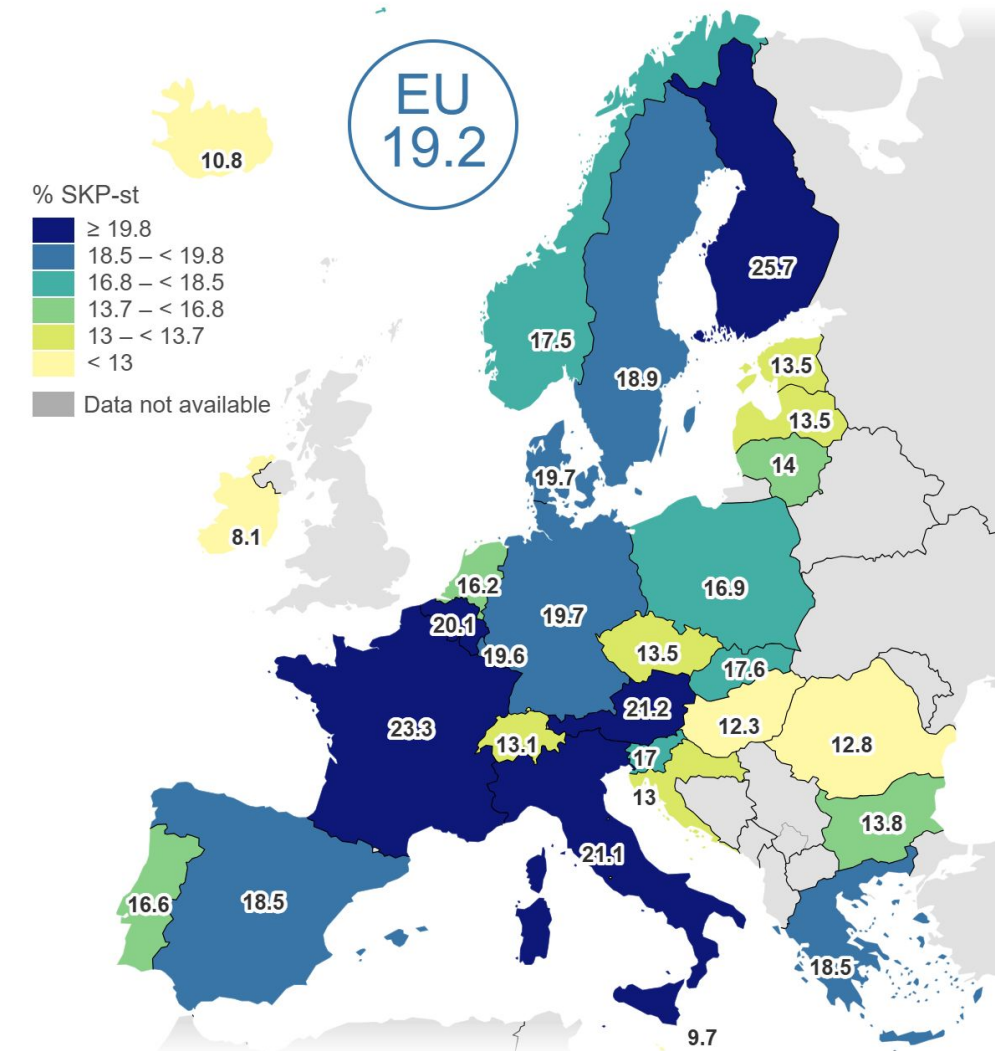

Sotsiaalkaitse kulud Eestis on Euroopa keskmisest madalamad

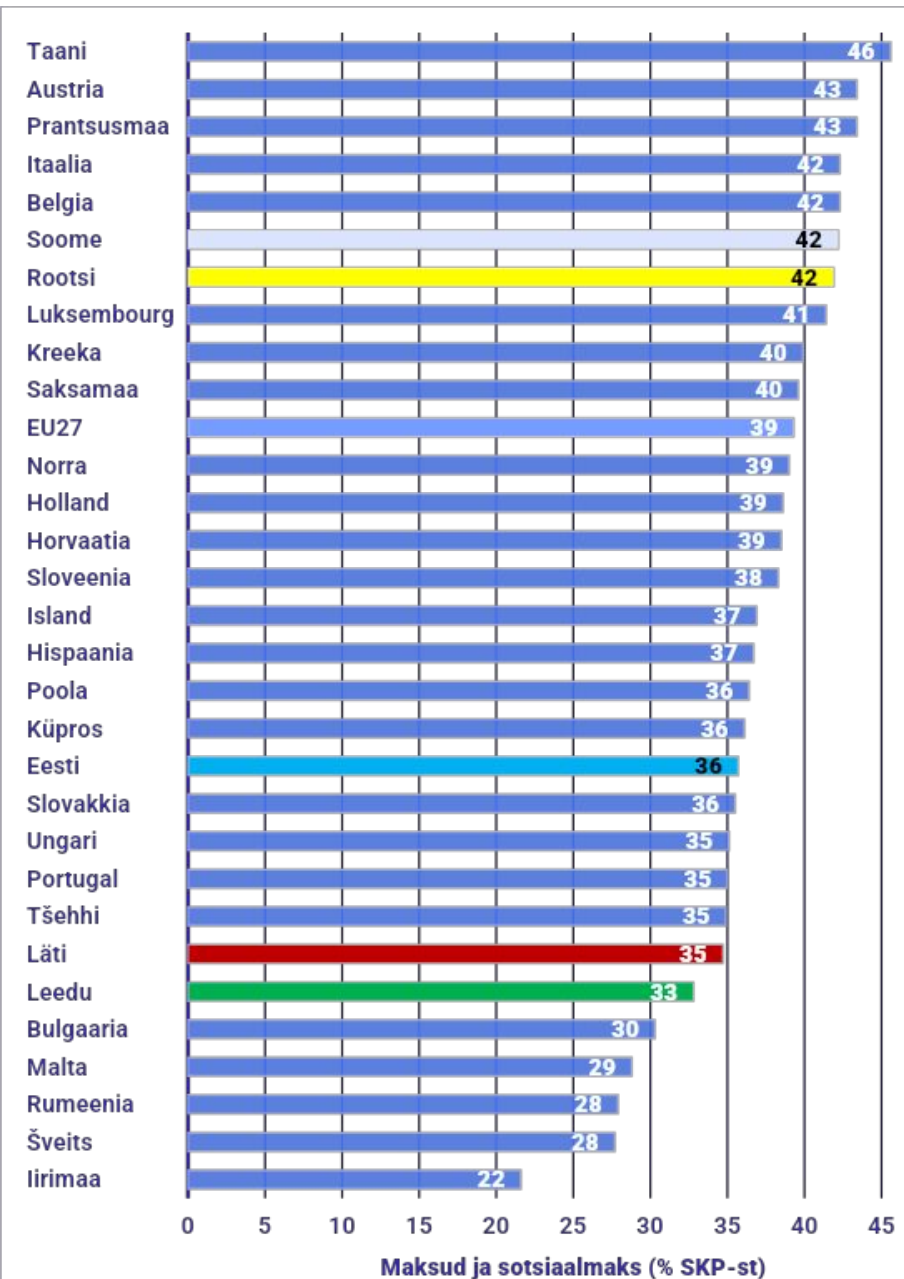
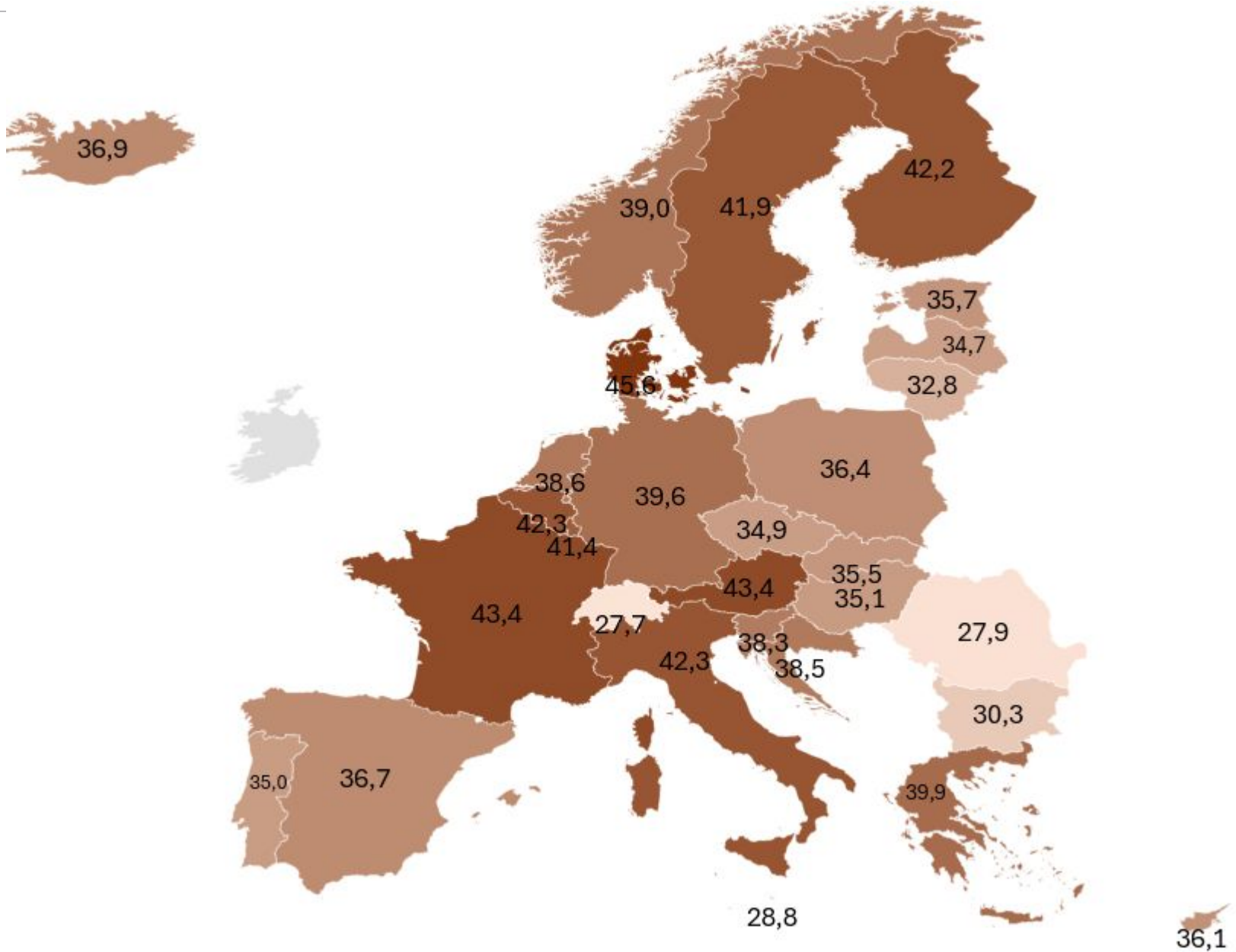
Sotsiaalkaitse kulud, % SKP-st (2023)

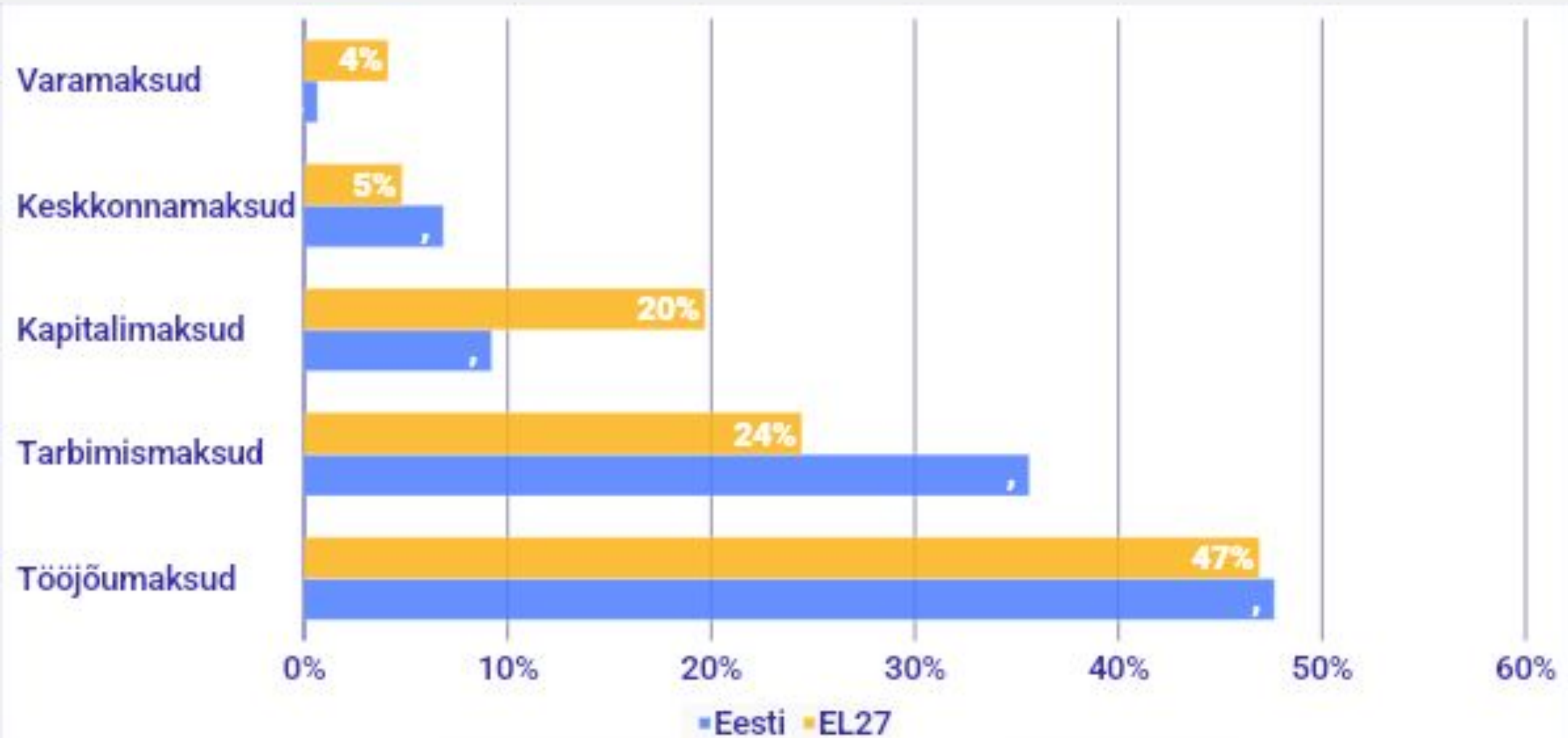
Sotsiaalkaitse kulud, % SKP-st 2023

Eestis on maksukoormus endiselt madalam kui Läänes ja Põhjas

Maksustruktuur

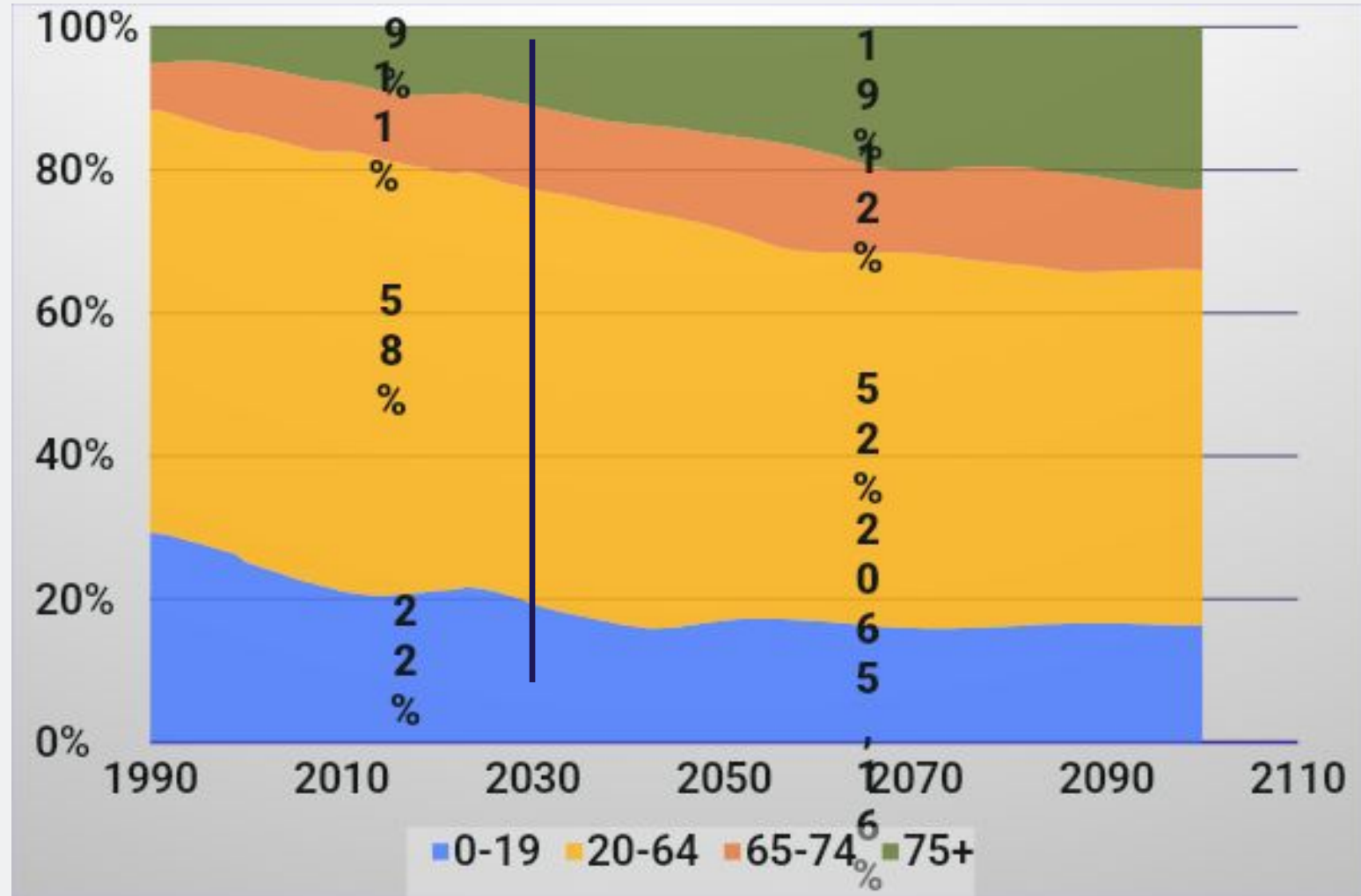

Jätkusuutlikkust mõjutavad tegurid

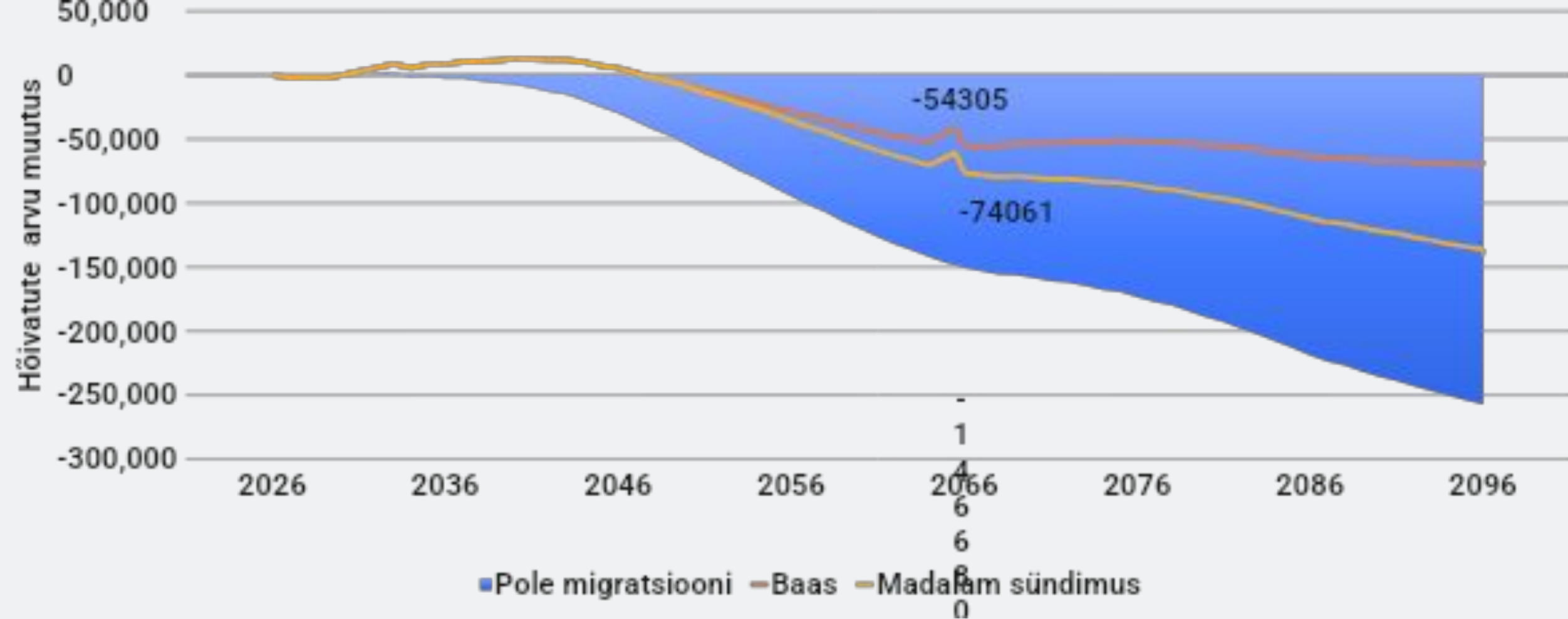

Kriitilised järgmised 30–40 aastat: 75+ osakaal kahekordistub

- 75+ tervishoiukulu inimese kohta on ligikaudu kolm korda suurem kui tööealistel
- Praeguse teenusetaseme juures võivad pikaajalise hoolduse avalikud kulud 2070. aastaks ligikaudu kahekordistuda.

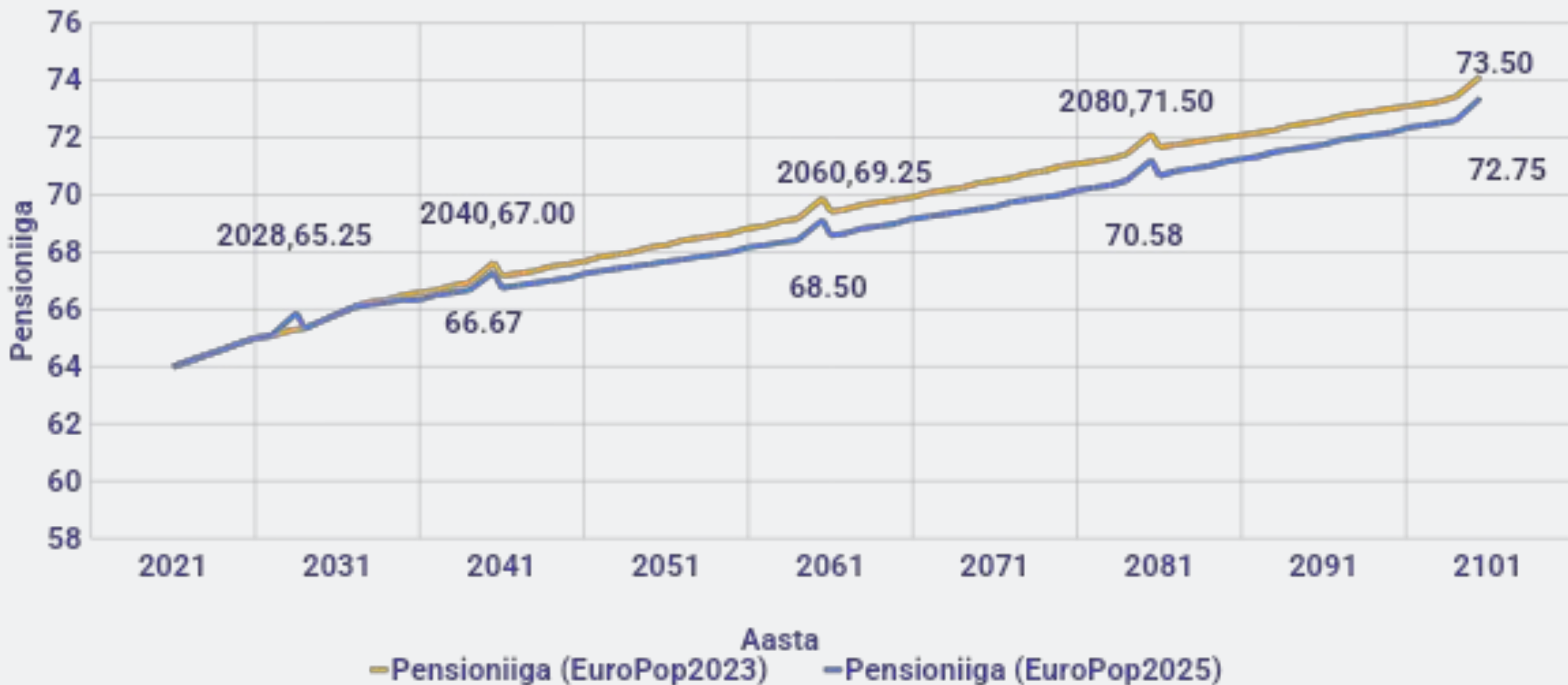

Vanusegruppide osakaal; Eurostati 2025. aasta prognoos

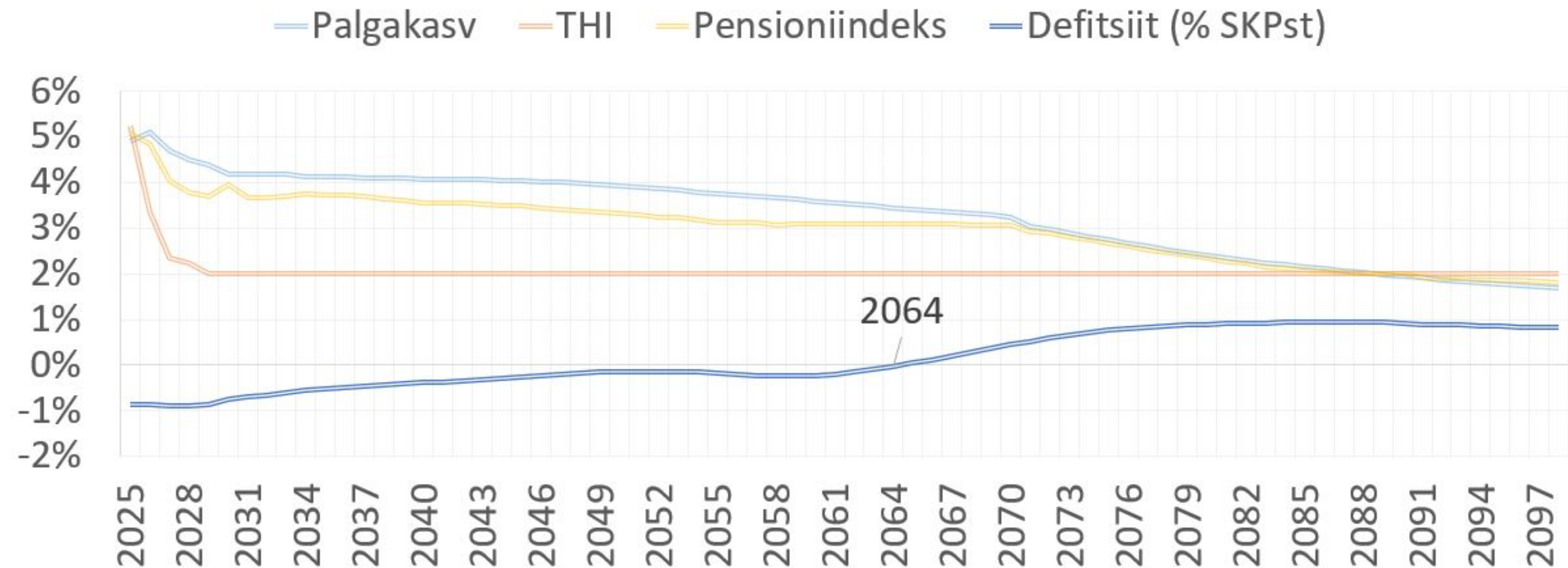

- Pensioniea tõus ja sisseränne aitab hoida hõivatute taset järgmise 25 aasta jooksul, aga edasi mitte
- Praegune madalam sündimus ja selle jätkumine hakkab mõjutama töökäte hulka 20 aasta pärast ja 2065. aastaks oleks 20 000 hõivatut vähem

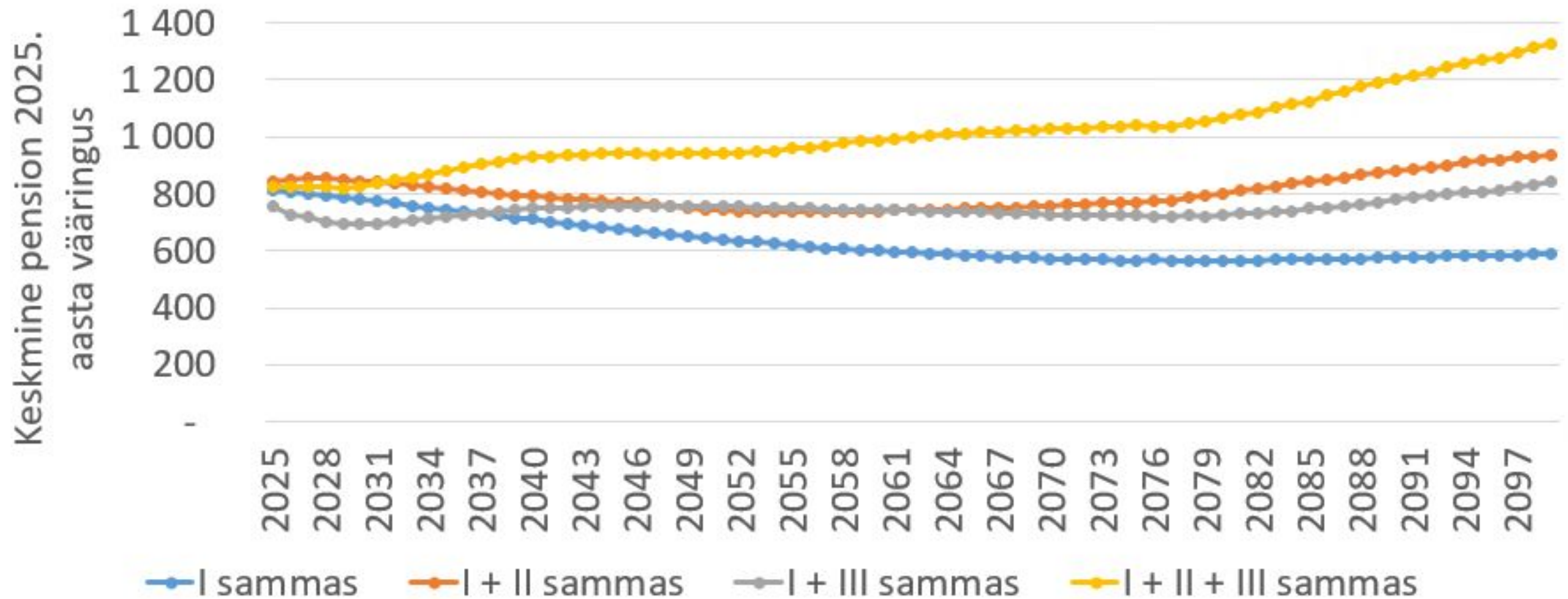
Sajandi lõpuks võib pensioniiga tõusta 73ni

Pensionisüsteemi rahaline tasakaal pikaajaliselt paraneb

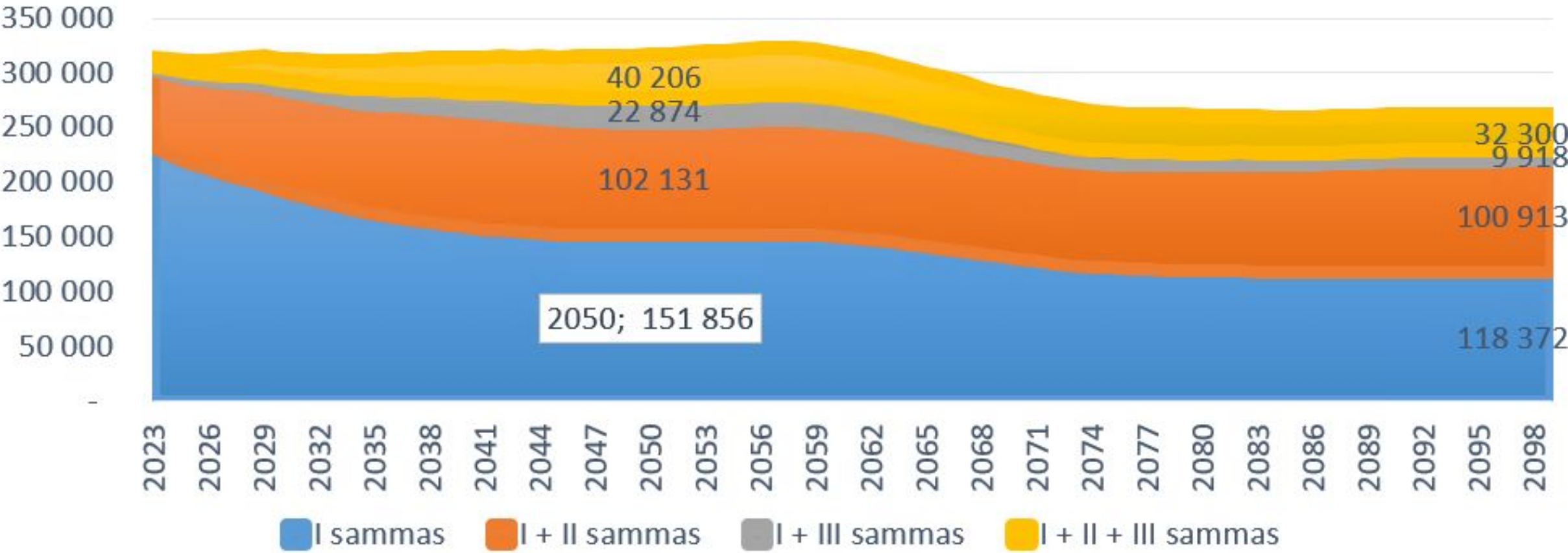

Toetumine ainult I sambale olukorda ei paranda,
aga I samba kombineerimine II ja III sambaga
parandab pensionitaset märgatavalt

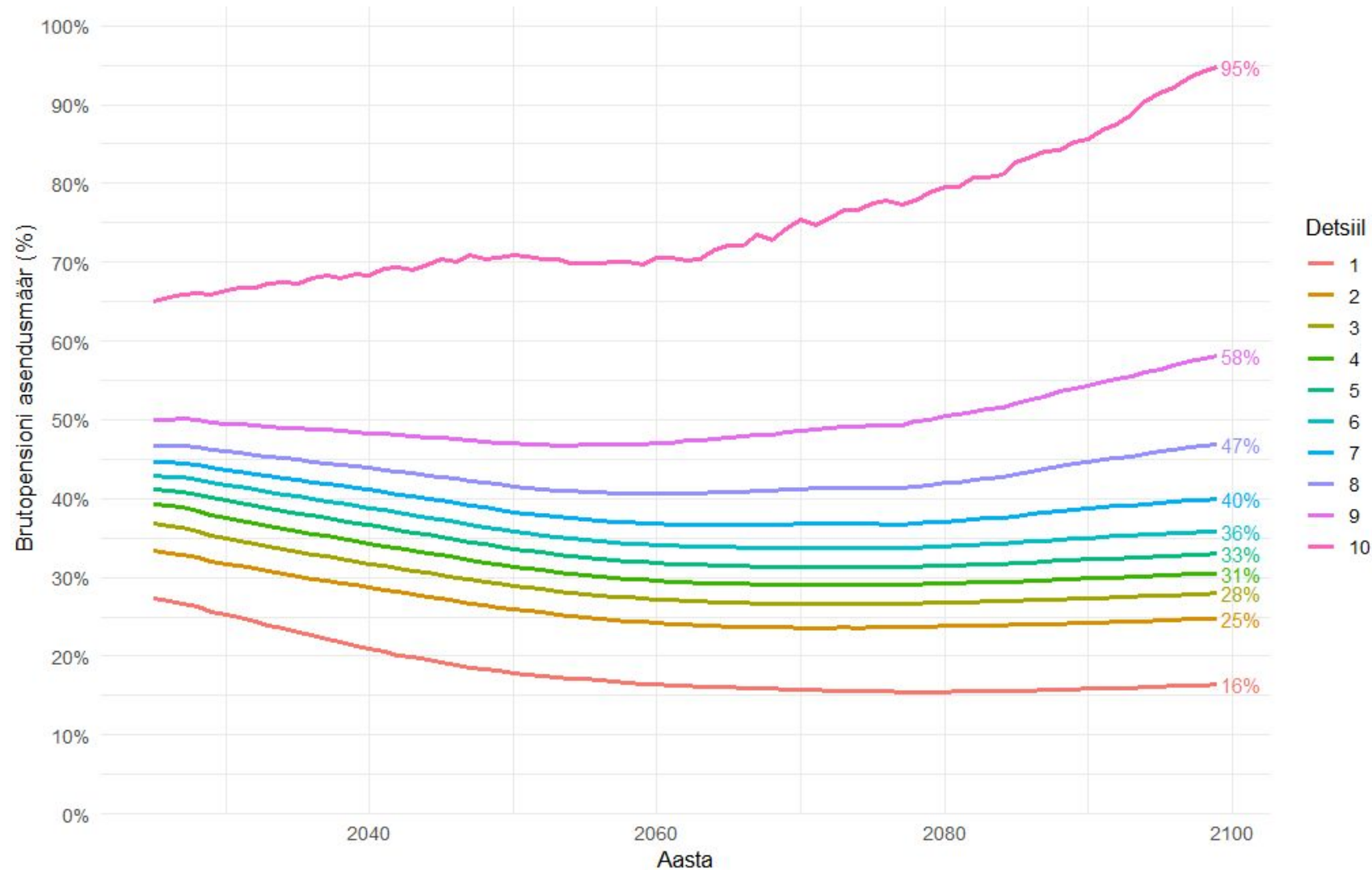

* 2025. aasta vääringsusse on viidud võrreldes 2025. aasta keskmise palgaga

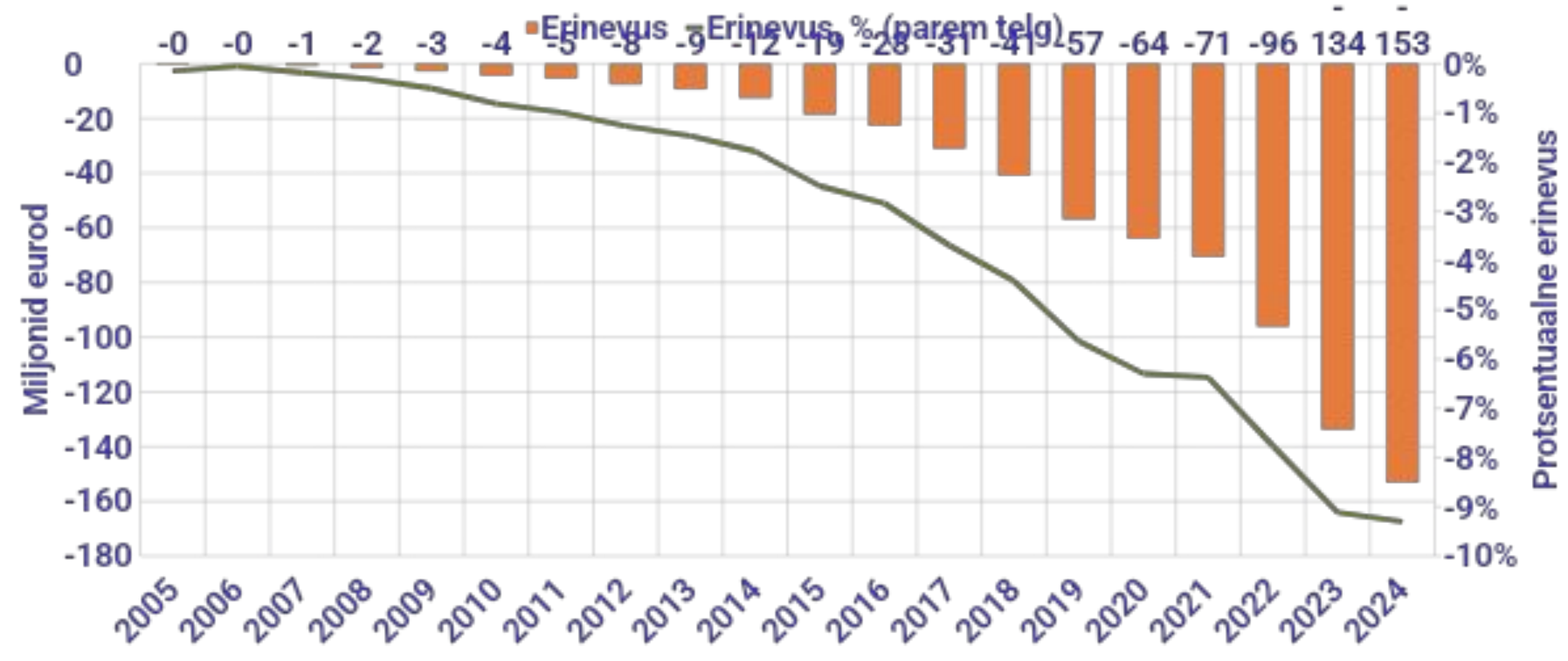
Ainult I sambast pensionit saavate inimeste hulk väheneb, aga püsib märgatav

Pensionide asendusmäärade vahed ajas suurenevad: alumine ots väheneb, ülemine ots liigub eest ära

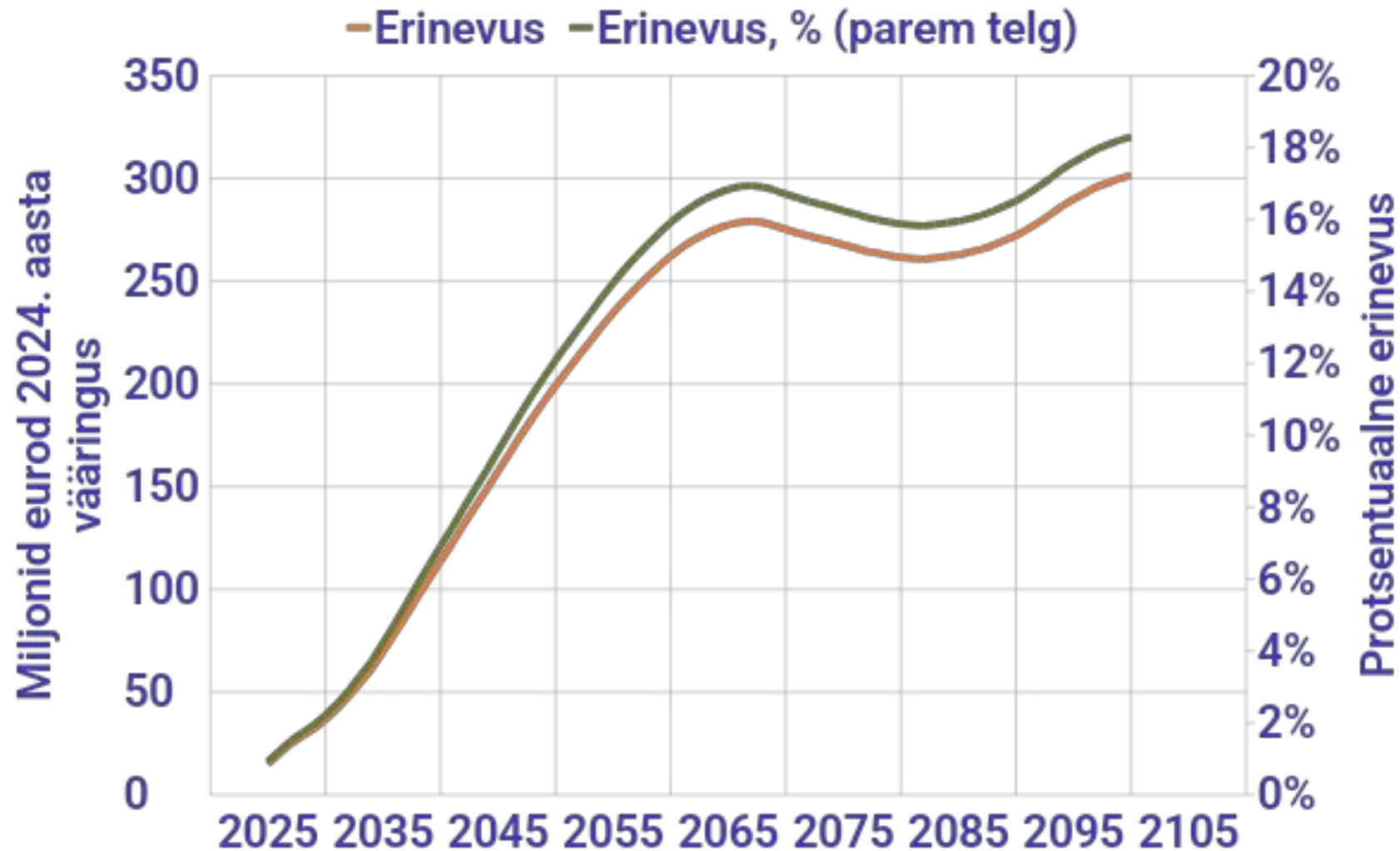

Demograafia suurendas 2024. aastal Tervisekassa isikustatud kulusid 153 miljoni euro võrra

Demograafia mõju Tervisekassa isikustatud kuludele kasvab

2024. aastaks on
Tervisekassa kulud 153
mln suuremat muutunud
demograafilise olukorra
tulemusel

Lühikese ja pika vaate lahendused on erinevad

2026–2045

ALATES 2045. AASTAST

Praegused valikud hakkavad mõju avaldama enne, kui tänased lapsed jõuavad tööturule

Hõive ja tervis	Rohkem inimesi saab töötada ning töötada kauem
Tootlikkus ja palgad	Suurem maksustatav tulu ühe töötaja kohta
Ränne ja lõimumine	Kiirem mõju töötajate arvule
Rahastus ja teenused	Laiem maksubaas ning paremini korraldatud tervise- ja hooldusteenused

Kõrgema sündimuse mõju

Suurem tööjõud

Laiem maksubaas

Tasakaalustatum vanusstruktuur

Varasemad meetmed jäävad samal ajal vajalikuks

Perepoliitilised otsused tuleb teha praegu, kuid nende mõju maksubaasile saabub hiljem.

Pensionide, tervishoiu ja hoolduse surve erineb

Valdkond	Demograafiline surve	Kohanemine kehtivates reeglites	Peamine risk
Pensionid	Pensionäride ja töötajate suhtarvu muutus	Pensioniiga, indekseerimine ning II ja III samm	Pensionide piisavus ja ebavõrdsus
Tervishoid	Vanemaealiste suurem teenusevajadus	Automaatne kohanemine on piiratud	Rahastus ja ravi kättesaadavus
Pikaajaline hooldus	75+ inimeste arvu kasv	Teenuste maht sõltub rahastamisotsustest	Vajadus kasvab kiiremini kui pakkumine

Pensionisüsteemil on automaatsed kohanemismehhanismid. Tervishoiu ja hoolduses tuleb teha eraldi rahastamis- ja teenuseotsused.

Kolm järeldust

- 1 Lähikümnendite vananemissurve on suuresti juba rahvastikus olemas
- 2 Madal sündimus muudab pikaajalised valikud raskemaks, kuid mõju tööturule saabub viitajaga
- 3 Jätkusuutlik süsteem peab olema korraga rahastatav, piisav ja inimestele kättesaadav